raadsvoorstel

Zaaknummer 2462767
Te behandelen door B. Dijkstra

Onderwerp: Verordening gemeentelijke onderscheidingen Winterswijk 2026

Aan de raad:

Inleiding
Winterswijk kent een rijk verenigingsleven en een grote maatschappelijke betrokkenheid. Veel inwoners zetten zich vrijwillig in voor de samenleving of leveren op andere wijze een bijzondere bijdrage aan de gemeente. Om hiervoor waardering uit te spreken beschikt de gemeente, naast het stelsel van Koninklijke Onderscheidingen, over eigen gemeentelijke onderscheidingen. In 1980 is de Erepenning van de gemeente Winterswijk ingesteld. In 2019 is hieraan de Hazewindspeld toegevoegd. Op 4 november 2025 heeft de gemeenteraad de motie ‘Introductie de Jonge Hazewind’ aangenomen. Met deze motie wordt het college verzocht een gemeentelijke onderscheiding voor jongeren in te stellen en hiervoor criteria en een procedure uit te werken. Met het voorliggende voorstel wordt uitvoering gegeven aan deze motie. Tegelijkertijd wordt de bestaande verordening geactualiseerd, zodat de gemeentelijke onderscheidingen, de Erepenning, de Hazewindspeld en de Jonge Hazewind, op een eenduidige en toekomstbestendige wijze zijn geregeld.

Voorstel
De ‘Verordening gemeentelijke onderscheidingen Winterswijk 2026’ vast te stellen.

Relatie met (huidig) beleid
De huidige ‘Verordening gemeentelijke onderscheidingen Winterswijk’ die op 19 december 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld,

Beoogd(e) effect(en)
Het erkennen en waarderen van inwoners, waaronder jongeren, die zich bijzonder inzetten voor de Winterswijkse samenleving of zich op bijzondere wijze onderscheiden. Hiermee wordt de betrokkenheid bij de gemeenschap gestimuleerd en wordt uitvoering gegeven aan de motie ‘Introductie de Jonge Hazewind’.

Argumenten
1.1. Uitvoering geven aan de motie ‘Introductie de Jonge Hazewind.
Op 4 november 2025 heeft de gemeenteraad de motie ‘Introductie de Jonge Hazewind’ aangenomen. Met de voorgestelde wijziging van de verordening wordt uitvoering gegeven aan deze motie door de Jonge Hazewind als nieuwe gemeentelijke onderscheiding in te stellen en de criteria en procedure daarvoor vast te leggen. Hoewel de motie onderscheid maakt tussen de leeftijdscategorieën 1 tot 15 jaar en 15 tot 30 jaar, wordt voorgesteld één onderscheiding voor jongeren tot en met 30 jaar in te stellen. De aard van de bijzondere inzet, prestatie of verdienste is daarbij bepalend. Het hanteren van één onderscheiding voor jongeren tot en met 30 jaar vergroot de eenvoud en herkenbaarheid van de verschillende onderscheidingen en biedt voldoende ruimte om bij de beoordeling rekening te houden met de leeftijd.

1.2. Jongeren verdienen een eigen vorm van erkenning.
Ook jongeren zetten zich op uiteenlopende manieren in voor de Winterswijkse samenleving, bijvoorbeeld op sociaal, cultureel, maatschappelijk, duurzaam of sportief gebied. Gelet op hun leeftijd hebben jongeren echter veelal nog niet de mogelijkheid gehad om zich gedurende een lange periode verdienstelijk te maken voor de Winterswijkse samenleving. Met de introductie van de Jonge Hazewind kunnen bijzondere prestaties, initiatieven en vormen van maatschappelijke betrokkenheid van jongeren wel zichtbaar gewaardeerd worden. Dit draagt bij aan de betrokkenheid, de maatschappelijke participatie en het heeft een positieve voorbeeldfunctie. Het kan andere jongeren inspireren om ook iets voor anderen of de samenleving te doen. Denk aan jongeren die zich actief inzetten voor vrijwilligerswerk, mantelzorg, verenigingen of andere maatschappelijke initiatieven.

Voor De Jonge Hazewind gelden lichtere beoordelingscriteria dan voor de Hazewindspeld, waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de leeftijd en levensfase van de kandidaat.

1.3. De gemeentelijke onderscheidingen worden ondergebracht in één verordening.
In de huidige 'Verordening gemeentelijke onderscheidingen' uit 2019 zijn de Erepenning en de Hazewindspeld opgenomen. Voorgesteld wordt de Jonge Hazewind ook in de verordening op te nemen, zodat er één overzichtelijk kader is voor alle gemeentelijke onderscheidingen. Dit bevordert de transparantie en uitvoerbaarheid.

1.4. De onderscheidingen hebben een duidelijk eigen karakter en de aanscherping van de criteria draagt bij aan het onderscheid tussen de verschillende onderscheidingen.
In de praktijk bleek het onderscheid tussen de Erepenning en de Hazewindspeld niet altijd scherp. Met de voorgestelde aanscherping worden de onderscheidingen beter van elkaar onderscheiden.

- De Erepenning blijft de hoogste gemeentelijke onderscheiding en is bedoeld voor personen die zich gedurende langere tijd en in uitzonderlijke mate verdienstelijk hebben gemaakt voor de gemeente Winterswijk of de Winterswijkse samenleving, of een heldendaad hebben verricht. Bij de beoordeling wordt onder meer gekeken naar:
    - de uitzonderlijkheid van de verdiensten;
    - de betekenis voor de gemeente Winterswijk en/of de Winterswijkse samenleving;
    - de maatschappelijke impact van de inzet;
    - de duurzaamheid van de geleverde bijdrage;
    - de reikwijdte van de verdiensten (lokaal, regionaal, nationaal of internationaal);
    - de voorbeeldfunctie en het gezag dat van de inzet uitgaat;
    - het totaalbeeld van de verdiensten in relatie tot de hoogste gemeentelijke onderscheiding.
- De Hazewindspeld blijft bedoeld als blijk van waardering en erkentelijkheid voor personen die zich bovengemiddeld hebben ingezet voor de gemeente Winterswijk, een bijzondere prestatie hebben verricht waarmee Winterswijk op een positieve manier onder de aandacht is gebracht, of een bijdrage hebben geleverd aan het algemeen maatschappelijke doel of de samenleving van Winterswijk. Bij de beoordeling wordt onder meer gekeken naar:
    - de bijzondere aard van de prestatie, inzet of daad;
    - de maatschappelijke betekenis voor Winterswijk of haar inwoners;
    - de zichtbare impact van de bijdrage;
    - de mate waarin de betrokkene zich positief heeft onderscheiden;
    - de bijdrage aan de leefbaarheid, maatschappelijke verbondenheid of het positieve imago van Winterswijk;
    - de voorbeeldfunctie die van de inzet of prestatie uitgaat.
- De Jonge Hazewind is een zelfstandige onderscheiding voor jongeren (tot en met 30 jaar) die, in relatie tot hun leeftijd, een bijzondere prestatie hebben geleverd of opvallende maatschappelijke betrokkenheid hebben getoond. Bij de beoordeling van een voordracht voor de Jonge Hazewind wordt onder meer gekeken naar:
    - de bijzondere prestatie, inzet of het initiatief van de jongere;
    - de mate van maatschappelijke betrokkenheid;
    - de bijdrage aan de Winterswijkse samenleving, een vereniging, een goed doel of een specifieke doelgroep;
    - de voorbeeldfunctie voor andere jongeren;
    - de betekenis van de prestatie of inzet, bezien in relatie tot de leeftijd en omstandigheden van de jongere.

Om de zorgvuldigheid en het bijzondere karakter van de onderscheiding te waarborgen, is aan de verordening toegevoegd dat een voordracht moet worden onderbouwd met één of meer ondersteuningsverklaringen over de verdiensten van de voorgedragen persoon zodat de voordracht verifieerbaar kan worden beoordeeld.
Daarnaast geldt dat een langdurige maatschappelijke inzet niet uitsluitend mag hebben plaatsgevonden vanuit een bezoldigde functie. Het verrichten van een heldendaad wordt gezien als een uitzonderlijke verdienste en wordt bij toekenning van een voordracht gewaardeerd met een Erepenning.

1.5. Er is een hardheidsclause in de verordening opgenomen, zodat de burgemeester van de verordening kan afwijken.
Er kunnen zich uitzonderlijke situaties voordoen waarin iemand een bijzondere prestatie levert, een heldendaad verricht of zich op een andere wijze uitzonderlijk verdienstelijk maakt voor de Winterswijkse samenleving, zonder volledig aan alle formele criteria te voldoen. De hardheidsclausule geeft de

burgemeester de mogelijkheid om in dergelijke uitzonderlijke gevallen gemotiveerd af te wijken van de criteria.

Kanttekeningen:
1.1. Het toekennen van een gemeentelijke onderscheiding kent een zekere mate van subjectiviteit.
Hoewel de verordening criteria en procedures bevat om de beoordeling zo zorgvuldig en transparant mogelijk te laten verlopen, blijft de waardering van verdiensten en maatschappelijke impact mede afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag. Hierdoor kan verschil van inzicht ontstaan over de vraag wie wel of niet voor een onderscheiding in aanmerking komt.

Financiële paragraaf incl. subsidiekansen en financiële risico's
De kosten voor de onderscheiding 'De Jonge Hazewind' kunnen worden gedekt uit de begroting.

Juridische aspecten/wet- en regelgeving
N.v.t.

Aspecten van duurzaamheid
N.v.t.

Communicatie/betrokkenenparagraaf
Via de gemeentelijke website en de gemeentelijke socialemediakanalen wordt publiciteit gegeven aan de mogelijkheid om jongeren tot en met 30 jaar voor te dragen voor De Jonge Hazewind.

Relatie met andere besluitvorming/andere projecten
De op 4 november 2025 door de raad aangenomen motie 'Introductie de Jonge Hazewind'.

Vervolgprocedure/evaluatie
Na positieve besluitvorming zal de 'Verordening gemeentelijke onderscheidingen Winterswijk 2026' worden gepubliceerd via officiële bekendmakingen.

Winterswijk, 27 oktober 2026
Burgemeester en Wethouders van Winterswijk,

de loco secretaris,

A. Demir

de burgemeester,

B. Dijkstra